

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟ ΟΡΟΣΗΜΟ

Λογοτεχνία Θεωρητικής Κατεύθυνσης

(Παλιό σύστημα)

1-6-2016

ΘΕΜΑ Α

- A1.** Λεπτή παρατήρηση: «Η αλήθεια πάντως... το Γαλατά»
Σχόλιο «Κι όμως διατηρούν... διεσπαρμένους»
Ανεπιτήδευτη γραφή: «Στέκομαι και κοιτάζω... μεγάλοι».

ΘΕΜΑ Β

B1. Όσον αφορά στο χώρο της Θεσσαλονίκης: «Στέκομαι και κοιτάζω... μεγάλοι»: ο συγγραφέας κάθεται σ' ένα συγκεκριμένο καφενείο («ορισμένο»), ένας οικείος χώρος του αφηγητή σ' ένα προσφυγικό συνοικισμό της Θεσσαλονίκης (χωρίς να αναφέρεται ρητά η πόλη). Η πόλη δεν κατονομάζεται δημιουργώντας μια αοριστία που επενδύει την αφήγηση, λειτουργεί επομένως ως σύμβολο κάθε πόλης που δέχτηκε πληθυσμούς προσφύγων.

«Κουρασμένοι... όπως και εγώ» ο τόπος είναι η Θεσσαλονίκη, η οποία στο σημείο αυτό αποκαλύπτεται έμμεσα από τον αφηγητή και η οποία άσκησε καταλυτική επίδραση πάνω του, καταλήγοντας να γίνει το μόνιμο στοιχείο αναφοράς των έργων του και το διαρκές σκηνικό της μυθοπλασίας του.

Όσον αφορά στο χρόνο: «Στέκομαι και κοιτάζω... μεγάλοι»: αναφέρεται στους μεγάλους» υπονοεί τους πρόσφυγες, οι οποίοι δούλευαν ως βιομηχανικοί εργάτες. Άρα, υποθέτουμε ότι πρόκειται για απόγευμα προς βράδυ αφού τότε σχολούσαν οι πρόσφυγες που τότε αποτελούσαν το φθηνό εργατικό δυναμικό.

«Κουρασμένοι όπως κι εγώ»: Μέσα από τα πρόσωπα των προσφύγων μπορούμε να χρονολογήσουμε το πεζογράφημα. Οι πρόσφυγες γεννήθηκαν στη Θεσσαλονίκη, άρα είναι 2^{ης} γενιάς (όπως και ο συγγραφέας). Αν υπολογίσουμε ότι τώρα είναι μεγάλοι, εργάζονται σκληρά και έχουν παιδιά (δηλαδή 35-40 χρονών) φτάνουμε περίπου στη δεκαετία του 1960 (ο υπολογισμός γίνεται από την καταστροφή του 1922).

Άρα, ο χρόνος συγγραφής και ο χρόνος αφήγησης ταυτίζονται.

B2

- α.**
2.	δ
3.	ε
5.	α
6.	γ
7.	β

β. Η αφήγηση είναι πρωτοπρόσωπη, ο αφηγητής είναι βασικός φορέας της αφήγησης καθώς παρακολουθεί από κοντά τα γεγονότα και μετέχει ενεργά σε όσα αφηγείται, («από κοντά είμαι ολότελα αλάνθαστος»). Είναι ένας αφηγητής πρωταγωνιστής και δραματοποιημένος, εφόσον περιγραφεί τα γεγονότα που αφορούν στον ίδιο δρώντας σ' ένα χώρο που συγχρωτίζεται με τους πρόσφυγες. Η αφήγηση ανήκει στον τύπο της ομοδιηγητικής αφήγησης και ο αφηγητής είναι αυτοδιηγητικός – ομοδιηγητικός. Με κριτήριο το αφηγηματικό επίπεδο και το βαθμό συμμετοχής έχουμε εξωδιηγητική - ομοδιηγητική αφήγηση καθώς ο αφηγητής πρώτου επιπέδου αφηγείται μια κύρια ιστορία στην οποία ο ίδιος έχει πρωταγω-

νιστικό ρόλο συμμετέχοντας άμεσα σε όσα ιστορεί. Η εστίαση όπως συμβαίνει στα περισσότερα έργα του Γ. Ιωάννου είναι εσωτερική και η αφήγηση μονοεστιακή υπό την έννοια ότι τα πάντα δίνονται από την οπτική γωνία του αφηγητή.

ΘΕΜΑ Γ

Γ1.

α. «το αίμα μου... λαχτάρα», ο συγγραφέας μάταια προσπαθεί να ξαναλάβει τη θέση του αντικειμενικού-παρατηρητή, το δέρμα του, το αίμα, η ράτσα του επαναστατεί καθώς η ψυχή του και ο νους του είναι συνεπαρμένοι, μαγνητισμένοι απ' αυτήν την ανεξήγητη μεταφυσική επικοινωνία. Ο αφηγητής προσδίδει στον όρο «πατρίδα» το εξής νόημα: Πατρίδα γι' αυτόν είναι ο τόπος καταγωγής του, η μακρινή και χαμένη γωνιά, η γη των πατέρων και των Προγόνων του. Είναι η γη από την οποία κατάγεται η «ράτσα» του, η ψυχή του, ο τόπος του αίματος, των ριζών του.

Ο ίδιος βέβαια ποτέ δε τη γνώρισε, ούτε γεννήθηκε εκεί, ωστόσο αυτό δεν τον εμποδίζει να τη λαχταρά και να νοιώθει μια ανεξήγητη έλξη γι' αυτήν (το αίμα μου... τραβάει). Εντύπωση μας κάνει που ένας Έλληνας δεύτερης γενιάς δεν θεωρεί πατρίδα του α) τον τόπο που γεννήθηκε και ανατράφηκε, δηλαδή τη Θεσσαλονίκη και β) με την πλατύτερη έννοια τη χώρα της οποίας είναι πολίτης στην Ελλάδα. Για τον Ιωάννου η ιδέα της πατρίδας περικλείει την ίδια φυλή, την ίδια γλώσσα, τα ίδια ήθη και έθιμα, τις ίδιες ελπίδες πόθους και επιδιώξεις.

Στις μέρες μας θεωρούμε πατρίδα τις δύο προηγούμενες αναφορές. Ωστόσο η εποχή μας χαρακτηρίζεται περισσότερο παρά ποτέ ως διεθνική. Η άποψη του Ιωάννου σχετίζεται με την Πλατωνική θεωρία ότι ο άνθρωπος είναι δισυπόστατος και αποτελείται από «ψυχή και σώμα».

β. Ο αφηγητής πραγματεύεται την αλλοτρίωση των μεγάλων πόλεων. Φαίνεται να βιώνει έντονο το αίσθημα της μοναξιάς στη μεγαλούπολη, γεγονός που επιβεβαιώνεται και δικαιολογείται από την αδιαφορία των ανθρώπων, την απομόνωση, τη συμβατικότητα, τη μαζοποίηση και την τυποποίηση των σχέσεων. Αισθάνεται ότι ζει ανάμεσα σε ξένους ανθρώπους και με πράγματα που δεν του ανήκουν.

Η συμβατικότητα στις σχέσεις, η αδιαφορία, οι κλειστές πόρτες, η ανωνυμία αισθητοποιούνται στη φράση «συγκατοικώ με ανθρώπους που αδιαφορούν τελείως για μένα κι εγώ γι' αυτούς», οδηγώντας στην κορύφωση της αδιαφορίας «ούτε μικροδιαφορές δεν υπάρχουν πια μεταξύ μας».

Φαίνεται να κυριαρχεί ο φόβος για το διπλανό, η ανθρωπομόνωση, η έλλειψη επικοινωνίας και δια προσωπικών σχέσεων όπως επισημαίνει ο Καργάκος. Χαρακτηριστικό είναι το παράδειγμα συμπεριφοράς του αποσπάσματος «ο ένας αποφεύγει τον άλλο... κακοποιεί» το οποίο καταδεικνύει τους συνηθισμένους «νόμους επιβίωσης» στις σύγχρονες πόλεις.

Ο αφηγητής καταλήγει με τη φράση «το ιδανικό, η τελευταία λέξη του πολιτισμού... το γείτονα σου». Αντιμετωπίζοντας με σαρκασμό αυτή τη μορφή «εκπολιτισμού» των ανθρώπινων σχέσεων.

Τελικά ο πολιτισμός των πόλεων είναι επιδερμικής, χωρίς ουσία, ενώ οι άνθρωποι που ζουν σ' αυτές βιώνουν την αλλοτρίωση.

ΘΕΜΑ Δ

Δ1. Ομοιότητες:

- Αναφορά στην πόλη της Θεσσαλονίκης
- Αναφορά στην προσφυγιά
- Και οι δύο αφηγητές είναι πρόσφυγες
- Και οι δύο αφηγητές αναφέρονται στην εργατική τάξη, στους ανθρώπους του καθημερινού μόχθου

Διαφορές:

- Στο παράλληλο κείμενο οι πρόσφυγες μόλις καταφθάνουν στην Θεσσαλονίκη, ενώ στο διδαγμένο κείμενο οι πρόσφυγες είναι δεύτερης γενιάς.
- Στο παράλληλο κείμενο, ο αφηγητής επικεντρώνεται στην αγωνία και ελπίδα της αποκατάστασης των προσφύγων, ενώ στο διδαγμένο ο αφηγητής εστιάζει στη νοσταλγία του παρελθόντος.
- Το παράλληλο κείμενο διαδραματίζεται κατά την αφή ενώ το διδαγμένο υπαινικτικά αναφέρεται στο σούρουπο.
- Το παράλληλο κείμενο, ως προς το συγκεκριμένο τόπο, διαδραματίζεται στη Θεσσαλονίκη και συγκεκριμένα στο κατάστρωμα ενός πλοίου. Στο διδαγμένο κείμενο ο τόπος δίνεται έμμεσα (Θεσσαλονίκη) και συγκεκριμένα το κείμενο διαδραματίζεται στους προσφυγικούς συνοικισμούς, όπως μαρτυρά και ο τίτλος του.